РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 6 (17)

Листопад – грудень 2017 р.

DOI 10.53672/ej.6.2017

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.6.2017

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2017, № 6 (17)

листопад – грудень 2017 р.

Київ

expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.6.2017[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2017. — № 6 (17) (листопад – грудень 2017). — 40 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2017
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2017

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 7

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 9

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *9*

Кириченко О. А. Інноваційний науковий статус судової психології за новою доктриною класифікації юридичних наук. 9

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *12*

Златіна-Коткова О. Г. Проблеми відносин персоналу до перевірки на поліграфі 12

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *15*

Євдокимова Н. О., Тимців М. М. Мотивація майбутніх поліцейських як невід'ємна складова їх первинної професійної підготовки 15

1.4. Точка зору фахівця *18*

Кокошко Ф. І. Історико-правовий аспект розвитку звичаєвого права 18

Ланцедова Ю. О. Інноваційна редакція статті про докази та інші тісно пов'язані з ними положення в антикримінальному судочинстві. . . . 20

1.5. Сторінка вченого *23*

Тунтула О. С. Новітня доктрина видового поділу об'єктивних джерел (трасосубстанцій, об'єктивних документів) антикримінальних відомостей 23

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 27

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 30

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 33

ВИХІДНІ ДАНІ 40

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Що означає «реферативно-науковий журнал»? Це видання, у якому оригінальні наукові статті поєднано з рефератами праць, уже опублікованих деінде. Реферат коротко передає зміст першоджерела, а під його назвою наведено, де і коли працю оприлюднено вперше. Позначка «Реферат» біля матеріалу підказує: повний текст варто прочитати в першоджерелі, а наш журнал допоможе його знайти.[1]

Вітаємо, колеги! Перед вами номер 2017, № 6 (17) за листопад–грудень 2017 року. Тут 6 матеріалів для тих, кого цікавлять поліграф і виявлення обману, висновок експерта як доказ, нормативне регулювання експертизи, і для тих, хто тільки обирає свій шлях у юридичній психології.

> *Новина зі світу судової експертизи. 15 грудня 2017 р. розпочав роботу новий Верховний Суд; одночасно набули чинності нові редакції Господарського процесуального, Цивільного процесуального кодексів і Кодексу адміністративного судочинства України, а старий Верховний Суд України та вищі спеціалізовані суди припинили функціонування. Дату визначив Пленум Верховного Суду 30 листопада 2017 р.*[2]

Можливо, саме ваше дослідження стане наступною сторінкою історії судової експертизи. Читайте, сперечайтеся, пишіть до журналу — і повертайтеся до архіву номерів по нові матеріали.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh

ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Novi redaktsii 3 kodeksiv nabuly chynnosti, zapratsiuvav novyi Verkhovnyi Sud. Ukrainska pravda. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2017/12/15/7165595/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Інноваційний науковий статус судової психології за новою доктриною класифікації юридичних наук[1]

Кириченко О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Традиційна судова (юридична) психологія досі не має чітко визначеного місця в системі юридичних наук: відомі класифікації, яких автор налічує понад сотню, зводяться до поділу на історичні, теоретичні, галузеві, міжгалузеві, спеціальні та міжнародні науки й обмежують її завдання протидією лише кримінальним правопорушенням. Кириченко О. А. пропонує розв'язати цю проблему на основі новітньої доктрини класифікації юридичних наук, яку він розробив разом із Ю. О. Ланцедовою та О. С. Тунтулою в межах наукової школи професора Аланкіра. Спираючись на огляд дискусій про систему права 1938–1940, 1956–1958, 1982 і 2003 рр. та на п'яту дискусію, що триває з 2000 р., автор виокремлює головні вади традиційних класифікацій: застарілу концепцію держави і права як основних об'єктів юридичних наук, використання одночасно кількох класифікаційних основ, змішування понять «право» і «юридична наука», неповноту поділу, ототожнення «теоретичних основ» із «методологією». Замість останнього терміна обґрунтовано поняття «теорологія». За гіпергруповими завданнями юридичні науки поділено на теорологічні (моно- і полінауки), регулятивні (державно-правове управління, внутрішні та міжнародні галузеві науки) та антиделіктні, серед яких розрізнено базисноантиделіктні, процедурні й методичні. Психологію юриспруденції віднесено до теорологічних мононаук. Автор доводить, що судова психологія має перетворитися з прикладної дисципліни на теорологічну юридичну науку «Психологія юриспруденції», яка створює психологічне підґрунтя для правотворчої, правозастосовчої, антиделіктної, наукової та освітянської юридичної діяльності, для протидії адміністративним, дисциплінарним, цивільним і господарським правопорушенням, для конституційного судочинства, а також для розвитку судово-психологічної та судово-психіатричної експертизи. Додаткові класифікації (правові й неправові, антиделіктні й безделіктні науки) лише підкріплюють цей висновок. Запропонований статус автор подає як доктринальну основу для подальшої наукової дискусії, а судовим експертам-пси-

хологам він відкриває ширшу сферу застосування спеціальних психологічних знань в усіх видах судочинства.

Ключові слова: психологія юриспруденції, судова психологія, юридична психологія, класифікація юридичних наук, теорологія юриспруденції, теорологічні юридичні науки, регулятивні юридичні науки, антиделіктні юридичні науки, методичні юридичні науки, науковий статус, судово-психологічна експертиза.

The Innovative Scientific Status of Forensic Psychology Under the Newest Doctrine of Classification of Legal Sciences

Kyrychenko O. A.

Abstract. Forensic (legal) psychology still lacks a clearly defined place among the legal sciences. More than a hundred known classifications of jurisprudence follow one scheme (historical, theoretical, branch, inter-branch, special or applied, and international sciences) and confine the discipline to supporting the fight against crime. Kyrychenko O. A. sets out to determine its actual scientific status on the basis of the newest doctrine of classification of legal sciences, developed by the author together with Lantsedova Yu. O. and Tuntula O. S. within the scientific school of Professor Alankir. Drawing on a review of the debates on the system of law held in 1938-1940, 1956-1958, 1982 and 2003, and on the fifth discussion under way since 2000, the author identifies the main flaws of traditional classifications: reliance on the outdated concept of state and law as the core objects of legal science, the simultaneous use of several classification criteria, confusion between law and legal science, incompleteness, and the equation of theoretical foundations with methodology, for which the term theorology is proposed instead. Legal sciences are then grouped by their hyper-group tasks into theorological, regulatory and anti-delictual sciences, the latter divided into basic anti-delictual, procedural and methodical ones, with the psychology of jurisprudence placed among the theorological mono-sciences. The author argues that forensic psychology should evolve from an applied discipline into the theorological legal science Psychology of Jurisprudence, providing psychological tools

for law-making, law enforcement, counteraction to criminal, administrative, disciplinary, civil and commercial offences, constitutional proceedings, legal research and education, and for the development of forensic psychological and psychiatric examination. The proposal is presented as a basis for further scholarly discussion.

Keywords: psychology of jurisprudence, forensic psychology, legal psychology, classification of legal sciences, theorology, theorological legal sciences, regulatory legal sciences, anti-delictual legal sciences, methodical legal sciences, forensic psychological examination.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Kyrychenko O. A. Innovatsiinyi naukovyi status sudovoi psykholohii za novoiu doktrynoiu klasyfikatsii yurydychnykh nauk [The Innovative Scientific Status of Forensic Psychology Under the Newest Doctrine of Classification of Legal Sciences]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/847-kirichenko-o-a-innovatsijnij-naukovij-status-sudovoji-psikhologiji-za-novoyu-doktrinoyu-klasifikatsiji-yuridichnikh-nauk (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Проблеми відносин персоналу до перевірки на поліграфі[1]

Златіна-Коткова О. Г.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Поширення перевірок на поліграфі в кадровій роботі супроводжується стійким негативним ставленням частини персоналу до таких тестувань: протидією процедурі, відмовами від перевірки, загостренням стосунків між рядовими працівниками й керівництвом, а також потоком дискредитаційної інформа-

ції в інтернеті. Златіна-Коткова О. Г., провідний поліграфолог ПАТ КБ «ПриватБанк», аналізує чинники, що формують думку працівників і кандидатів на роботу про поліграфне тестування, і пропонує способи запобігти негативу. Авторка спирається на огляд літератури (Щекін Г. В., Торшина К., Комісарова Я. В., Пеленіцин А. Б. та ін.), історію ухвалення в США Акта про захист працівників від поліграфа 1988 р., дані охоронної компанії «Альфа-Щит», де 70–80 % замовлень становлять кадрові перевірки, опитування поліграфологів ПриватБанку та аналіз близько 1500 проведених ними тестувань. Наголошено, що поліграф не може бути єдиним методом оцінювання персоналу: хибнопозитивні й хибнонегативні помилки однаково шкодять організації, тому результати тестування мають підтверджуватися незалежними методами. Серед чинників негативного ставлення опитані поліграфологи найчастіше називали «міфи» про поліграф у колективі (88,2 %) і негативний досвід попереднього тестування (82,4 %), рідше непрофесіоналізм поліграфолога та негативну позицію керівника (по 41,2 %). Більшість респондентів (64,7 %) вважає, що ставлення працівника впливає і на процес, і на результат тесту. Аналіз тестувань показав, що у 73 % висновків «No opinion» фіксувалися ознаки протидії або недотримання інструкцій, а за наявності таких ознак однозначного висновку вдавалося дійти лише в 35 % випадків. Окремо розглянуто роль керівника як зразка поведінки: він може підірвати довіру до перевірки або істотно допомогти поліграфологу, провівши мотиваційну бесіду чи першим пройшовши тест. Рекомендації авторки охоплюють компетентність і етичність поліграфолога, правильне «зняття» замовлення, конфіденційність, попередні й групові бесіди з персоналом та відмову від кадрових рішень лише за результатами поліграфа, особливо скринінгового. Стаття корисна поліграфологам, HR-фахівцям і керівникам організацій, які запроваджують поліграфні перевірки.

Ключові слова: тестування на поліграфі, кадрові перевірки, ставлення персоналу, протидія тестуванню, висновок «No

opinion», роль керівника, передтестова бесіда, професійна етика поліграфолога, оцінювання персоналу, хибнопозитивні помилки.

Problems of Staff Attitudes Towards Polygraph Testing

Zlatina-Kotkova O. H.

Abstract. Polygraph screening has become a common tool in personnel selection and control, yet many employees and job candidates view it negatively, which shows up as countermeasures, refusals to be tested, tension between staff and management and a growing body of discrediting information online. Zlatina-Kotkova O. H., lead polygraph examiner at PrivatBank, examines the factors that shape staff attitudes towards polygraph testing and offers ways to prevent hostility. The study draws on the literature on personnel testing, the history of the US Employee Polygraph Protection Act of 1988, data from the Ukrainian security company Alfa-Shchyt, where personnel checks account for 70 to 80 percent of polygraph orders, a survey of PrivatBank polygraph examiners and an analysis of about 1,500 tests they conducted. The author stresses that the polygraph cannot serve as the sole method of personnel assessment, since both false positive and false negative errors harm an organization. Surveyed examiners named myths about the polygraph among staff (88.2%) and negative previous test experience (82.4%) as the most influential factors, followed by examiner incompetence and a manager's negative stance (41.2% each); 64.7% believed that an employee's attitude affects both the process and the outcome of the test. Signs of countermeasures or non-compliance with instructions were found in 73% of tests ending with a No Opinion result, and when such signs were present a definite conclusion was reached in only 35% of cases. The manager emerges as a role model who can either undermine trust in testing or support it through a motivational talk or by taking the test first. Recommendations cover examiner competence and ethics, careful clarification of the client's request, confidentiality, preliminary and group briefings, and avoiding personnel decisions based on polygraph results alone.

Keywords: polygraph testing, pre-employment screening, staff attitudes, countermeasures, No Opinion result, role of management, pretest interview, polygraph examiner ethics, personnel assessment.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Zlatina-Kotkova O. H. Problemy vidnosyn personalu do perevirky na polihrafi [Problems of Staff Attitudes Towards Polygraph Testing]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/852-zlatina-kotkova-o-g-problemi-vidnosin-personalu-do-perevirki-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мотивація майбутніх поліцейських як невід'ємна складова їх первинної професійної підготовки[1]

Євдокимова Н. О., Тимців М. М.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Створення Національної поліції за Законом України від 2 липня 2015 року № 580-VIII, а перед тим патрульної поліції, поставило перед системою підготовки кадрів завдання добирати й навчати професійно вмотивованих і стресостійких працівників: патрульні поліцейські першими реагують на виклики лінії «102», діють у конфліктних і стресових ситуаціях, а в їхніх підрозділах помітна значна плинність кадрів. Євдокимова Н. О. і Тимців М. М. ставлять за мету теоретично й емпірично дослідити особливості мотивації до навчання слухачів первинної професійної підготовки поліцейських. Теоретичною основою слугують праці В. Г. Андросюка, В. Л. Васильєва, Н. І. Ковальчишиної, А. П. Москален-

ка, А. Н. Роші, Н. І. Чабанюк та інших дослідників професійної мотивації правоохоронців. Емпіричне дослідження проведено з 28.01.2018 до 02.02.2018; у ньому взяли участь 48 слухачів віком від 21 до 32 років (середній вік 26 років; 11 жінок і 37 чоловіків). Застосовано анкету А. П. Москаленка «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ», опитувальник мотивації професійної діяльності К. Замфір у модифікації А. Реана, опитувальник Смекала-Кучери для оцінювання мотиваційної спрямованості особистості та скорочену форму опитувальника особистісної орієнтації Шострома (Джоунс і Крендалл) для визначення ступеня самоактуалізації. Кореляційний аналіз за Пірсоном виявив прямі значущі зв'язки ($p < 0,01$) між показниками всіх чотирьох методик, від $r = 0,643$ (методики Москаленка і Смекала-Кучери) до $r = 0,871$ (методики Москаленка і Замфір), що автори розцінюють як математичне взаємопідтвердження результатів. Середній рівень професійної мотивації виявлено у 57 % респондентів, високий у 38 %, що автори пов'язують з якістю відбору кандидатів, а рівень, нижчий від середнього, у 4 %. Саме цим слухачам, на думку авторів, потрібна першочергова увага, адже занизька мотивація орієнтує працівника поліції не на результат службової діяльності, а на завершення процесу роботи. Отримані дані придатні для психологів, які супроводжують первинну підготовку та добір кандидатів на службу в поліції; автори наголошують на потребі подальшого вивчення мотиваційної сфери майбутніх поліцейських у їхній професійній діяльності.

Ключові слова: мотивація до навчання, професійна мотивація, майбутні поліцейські, первинна професійна підготовка, Національна поліція України, самоактуалізація, мотиваційна спрямованість особистості, кореляційний аналіз, добір кандидатів на службу в поліції.

Motivation of Future Police Officers as an Integral Component of Their Initial Professional Training

Yevdokymova N. O., Tymtsiv M. M.

Abstract. The creation of the National Police of Ukraine under Law No. 580-VIII of 2 July 2015, preceded by the launch of the patrol police, raised the demand for well-motivated and stress-resistant officers. Patrol officers are the first to respond to calls to line 102, often act in stressful and conflict situations, and their units show high staff turnover. Yevdokymova N. O. and Tymtsiv M. M. set out to examine, theoretically and empirically, the features of learning motivation among trainees in initial professional police training. The study was conducted from 28 January to 2 February 2018 with 48 trainees aged 21 to 32 (mean age 26; 11 women and 37 men). The authors used A. P. Moskalenko's questionnaire on the professional motivation of candidates for service in internal affairs bodies, K. Zamfir's questionnaire on the motivation of professional activity as modified by A. Rean, the Smékal–Kučera orientation questionnaire, and the short form of Shostrom's Personal Orientation Inventory developed by Jones and Crandall to assess self-actualization. Pearson correlation analysis revealed direct significant relationships ($p < 0.01$) between the indicators of all four instruments, ranging from $r = 0.643$ to $r = 0.871$, which the authors treat as mutual confirmation of the results. A medium level of professional motivation was found in 57% of respondents, a high level in 38% and a below-average level in 4%. The authors attribute the high share of motivated trainees to effective candidate selection and argue that the small group with low motivation needs priority attention, since such officers focus on finishing the work process rather than on achieving results. The findings are relevant for psychologists who support police training and candidate selection, and the authors call for further research on the motivational sphere of police officers in their professional activity.

Keywords: learning motivation, professional motivation, police trainees, initial professional training, National Police of Ukraine, self-actualization, motivational orientation, Pearson correlation analysis.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Yevdokymova N. O., Tymtsiv M. M. Motyvatsiia maibutnikh politseiskykh yak nevidiemna skladova yikh pervynnoi profesiinoi pidhotovky [Motivation of Future Police Officers as an Integral Component of Their Initial Professional Training]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/850-evdokimova-n-o-timtsiv-m-m-motivatsiya-majbutnikh-politsejskikh-yak-nevid-emna-skladova-jikh-pervinnoji-profesijnoji-pidgotovki (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Історико-правовий аспект розвитку звичаєвого права[1]

Кокошко Ф. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Звичаєве право впродовж століть залишалося основним регулятором поведінки людей на українських землях і продовжувало діяти навіть тоді, коли тут поширювалося законодавство інших держав. Кокошко Ф. І. простежує його історико-правовий розвиток від додержавного «первісного права», що виростало з релігійних і культурних звичаїв, до судочинства Запорізької Січі та з'ясовує, як звичаєві норми втілювалися в житті козацького товариства. Матеріалом слугують праці з історії держави і права, етнографії та козацтва (А. Яковліва, О. Івановської, І. Грозовського, Д. Яворницького, В. Щербака, В. Супруненка та ін.), а також фольклорні джерела, які дають змогу реконструювати племінні звичаї антів і склавинів VI–VII ст. Автор показує, що правовий звичай був першою історичною формою права: неписане право доповнювало Руську правду, зберегло силу в Галицькій Русі й Великому князівстві Литовському та не втратило значення з появою Литовських статутів. Судочинство Запорізької Січі ґрунтувалося виключно на звичаєвому праві. Козацьке право не мало писаних джерел і поділу

на галузі, вирізнялося консерватизмом та обрядовістю, рівною для всіх соціальних груп мірою покарання й суворістю санкцій. Окремо схарактеризовано загальну військову раду як орган прямого волевиявлення, де рішення схвалювали вигуками, а не підрахунком голосів, виборність гетьмана й старшини, найтяжчі злочини (зрада, порушення військової дисципліни, посягання на січове майно) і покарання за них. Простежено, як після вступу запорожців на державну службу норми військового права козацтва поєднувалися з офіційним законодавством. Автор звертає увагу на усну форму звичаєвих норм, що закріплювалися в народних приказках на зразок «краще один свідок, який бачив, ніж два, які чули» й застосовувалися в копних судах, а також на протистояння козацького та копного права. За висновком статті, норми звичаєвого права найповніше втілюють риси національного права і засвідчують високий рівень правової культури українського народу, що робить їх важливим предметом для юристів та істориків права.

Ключові слова: звичаєве право, правовий звичай, козацьке право, Запорізька Січ, загальна військова рада, копні суди, судочинство, історія права України, правова культура.

Historical and Legal Aspect of the Development of Customary Law

Kokoshko F. I.

Abstract. Customary law regulated social behaviour in the Ukrainian lands for many centuries and continued to operate even when foreign states extended their legislation to these territories. Kokoshko F. I. traces its historical and legal development from the pre-state period, when religious and cultural customs formed a kind of primordial law, to the legal order of the Zaporozhian Cossacks. The study draws on works in legal history, ethnography and Cossack studies by A. Yakovliv, O. Ivanovska, I. Hrozovskyi, D. Yavornytskyi, V. Shcherbak, V. Suprunenko and others, as well as on folklore sources. The author shows that legal custom was the first historical form of law, that unwritten law supplemented the Ruska Pravda, survived in Galician Rus and the Grand Duchy of Lithuania and retained its significance

after the Lithuanian Statutes appeared. Justice in the Zaporozhian Sich rested exclusively on customary law. Cossack law had no written sources and no division into branches; it was conservative and ritualised, applied an equal measure of punishment to all social groups and imposed severe sanctions. The article describes the general military council as a body of direct self-government whose decisions were approved by acclamation, the election of the hetman and officers, the gravest crimes and their punishments, and the gradual merging of Cossack military law with official legislation after the Cossacks entered state service. Particular attention is paid to the oral form of customary norms, preserved in legal proverbs applied in community (kopni) courts, and to the tension between Cossack and kopne law. The author concludes that customary norms most fully embody the features of national law and testify to the high legal culture of the Ukrainian people.

Keywords: customary law, legal custom, Cossack law, Zaporozhian Sich, general military council, kopni courts, legal proceedings, history of Ukrainian law, legal culture.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Kokoshko F. I. Istoryko-pravovyi aspekt rozvytku zvychaievoho prava [Historical and Legal Aspect of the Development of Customary Law]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/851-kokoshko-f-i-istoriko-pravovij-aspekt-rozvitku-zvichaevogo-prava (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Інноваційна редакція статті про докази та інші тісно пов'язані з ними положення в антикримінальному судочинстві[1]

Ланцедова Ю. О.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Чинний КПК України (ч. 1 ст. 84), як і КПК 1960 р., зводить поняття доказу до фактичних даних, а юридичні властивості доказів і порядок роботи з їхніми джерелами розпорошує по низці статей. Ланцедова Ю. О. вважає цю проблему не розв'язаною ні законодавчо, ні теоретично, попри понад півторавікову історію теорії доказів, яку простежує від лекції В. Д. Спасовича 1860 р. про досконалі й недосконалі докази. Проаналізувавши законодавчий перелік процесуальних джерел (показання, речові докази, документи, висновки експертів) і дисертаційні підходи С. А. Кириченка (2009), О. С. Тунтули (2013) та Д. В. Давидової (2015), авторка показує, що в ньому змішано джерела доказів, процесуальну форму їх подання та спосіб передачі відомостей з пам'яті особистісного джерела. На основі власного попереднього дослідження 27 завдань оцінки та 17 завдань перевірки доказів запропоновано повну редакцію статті «Докази, їх властивості, джерела, суб'єкти, порядок і дії з отримання та форми представлення, оцінки і використання такого роду відомостей» для перспективного Кодексу антикримінального судочинства. Доказом визнано будь-які відомості про факт, отримані від об'єктивних і суб'єктивних джерел, що мають єдність п'яти основних базисних властивостей (значущість, законність, допустимість, доброякісність, достовірність); сукупність доказів, своєю чергою, має бути узгодженою й достатньою. Кожну властивість докладно визначено. Окремо обґрунтовано, що неадекватні, але не завідомо неправдиві відомості, зумовлені умовами сприйняття, віком чи станом особи, можуть стати доказами, а завідомо неправдиві набувають доказового значення у справі про неправдиві показання або завідомо неправдивий висновок експерта. Право отримувати докази пропонується надати слідчому й судді, а у визначених випадках також експертові та оперативному працівникові; наведено вичерпний перелік 18 отримуючих слідчих дій, порядок сприяння інших осіб і форми представлення доказів (протокол, журнал судового засідання, висновок експерта), їх оцінки й використання. Для судових експертів-психологів ця кон-

цепція цінна тим, що пов'язує достовірність показань з особливостями сприйняття, запам'ятовування й відтворення інформації. Авторка пропонує покласти її в основу законопроєкту про зміни до КПК України.

Ключові слова: докази, антикримінальне судочинство, Кримінальний процесуальний кодекс України, властивості доказів, достовірність доказів, допустимість доказів, джерела доказів, суб'єкти отримання доказів, отримуючі слідчі дії, оцінка доказів, теорія доказів.

An Innovative Wording of the Article on Evidence and Other Closely Related Provisions in Anti-Criminal Procedure

Lantsedova Yu. O.

Abstract. The Criminal Procedure Code of Ukraine of 2012, like the 1960 Code, reduces evidence to factual data, lists testimony, physical evidence, documents and expert opinions as its procedural sources, and scatters the rules on handling sources across many articles. Lantsedova Yu. O. argues that, despite more than 150 years of the theory of evidence, traced back to V. D. Spasovich's 1860 lecture on perfect and imperfect proof, the problem remains unresolved in legislation and doctrine alike. Reviewing the dissertations of Kyrychenko S. A. (2009), Tuntula O. S. (2013) and Davydova D. V. (2015), the author shows that the statutory list mixes sources of evidence, the procedural form of their presentation and the way information passes from a person's memory to the investigator. Building on her earlier analysis of 27 tasks of evaluating and 17 tasks of verifying evidence, she drafts a comprehensive article on evidence, its properties, sources, subjects, procedure and forms of presentation, evaluation and use for a prospective Code of Anti-Criminal Procedure. Evidence is defined as any information about a fact obtained from objective or subjective sources that combines five basic legal properties (relevance, lawfulness, admissibility, good quality and reliability), while a body of evidence must be consistent and sufficient. Inadequate but not knowingly false information caused by the conditions of perception, age or state of a witness may still serve as

evidence, whereas knowingly false statements become evidence in a case of perjury or of a knowingly false expert opinion. The draft gives the power to obtain evidence to the investigator and the judge, and in specified cases to the expert and the operative officer, lists 18 evidence-gathering investigative actions and defines the forms of presentation and use. By linking reliability to perception and memory, the proposal is relevant to forensic psychologists and may inform amendments to the Code.

Keywords: evidence, anti-criminal procedure, Criminal Procedure Code of Ukraine, properties of evidence, reliability of evidence, admissibility of evidence, sources of evidence, subjects of obtaining evidence, investigative actions, evaluation of evidence, theory of evidence.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Lantsedova Yu. O. Innovatsiina redaktsiia statti pro dokazy ta inshi tisno poviazani z nymy polozhennia v antykryminalnomu sudochynstvi [An Innovative Wording of the Article on Evidence and Other Closely Related Provisions in Anti-Criminal Procedure]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/849-lantsedova-yu-o-innovatsijna-redaktsiya-statti-pro-dokazi-ta-inshi-tisno-pov-yazani-z-nimi-polozhennya-v-antikriminalnomu-sudochinstvi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.5. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

Новітня доктрина видового поділу об'єктивних джерел (трасосубстанцій, об'єктивних документів) антикримінальних відомостей[1]

Тунтула О. С.

Оригінальна публікація · оприлюднено 01.07.2018

Анотація. Тунтула О. С. виходить з того, що чинні процесуальні кодекси України досі зводять об'єктивні джерела відомостей про правопорушення до неподільних інститутів речових доказів і документів (письмових доказів). Авторка аналізує ст. 36 і 37 ГПК України, ст. 79 і 80 КАС України, ст. 265 КУпАП, § 4 «Речові докази і документи» та ст. 98, 99 КПК України, ст. 140 ЦПК України і доводить, що ч. 1 ст. 99 КПК, по суті, визначає не документи, а форми представлення доказів. Мета статті полягає в розвитку підходів О. А. Кириченка (мікротраси й мікросубстанції, поділ на макро-, мікро-, ультрамікро-, ультра- і параоб'єкти) та С. А. Кириченка (трасосубстанції, 13 різновидів документів) у новітню доктрину ступеневого сутнісного видового поділу об'єктивних джерел антикримінальних відомостей. Матеріалом дослідження слугують норми процесуальних кодексів, дисертації й монографії О. А. Кириченка, дисертація С. А. Кириченка та попередні праці авторки. Трасосубстанції поділено на субстанції і траси, а траси на відбитки, діагностичні та ситуативні відображення. Об'єктивні документи представлено одинадцятьма різновидами: фото-, аудіо-, кіно-, відео-, голограмо-, електрографо-, пластико-, електронно- і комп'ютеродокументи, полідокументи та інші; аналогічний ряд запропоновано для змішаних документів, а прикладом змішаного полідокумента названо паспорт громадянина України. За процедурними ознаками трасосубстанції поділено на макрооб'єкти, мікрооб'єкти (максімікрооб'єкти, ультрамікрооб'єкти, ультраоб'єкти), параоб'єкти й латентнооб'єкти; критерієм слугує потреба в збільшувальній техніці та в залученні спеціальних знань у формі експертизи. Для перспективного Кодексу антикримінального судочинства України запропоновано найменування макроречових, мікроречових, параречових і латентноречових джерел доказів. Окремо обґрунтовано поділ антиделіктних слідів за характером зв'язку з діянням на сліди слідоутворюючого об'єкта, сліди, парасліди та квазісліди діяння. Авторка не вважає доктрину завершеною і пропонує її як основу для наукової дискусії та для поширення на конституційне, адміністра-

тивне, цивільне й господарське судочинство. Для слідчих, прокурорів, суддів і судових експертів класифікація корисна тим, що пов'язує вид об'єкта з межами його особистого дослідження та з моментом, коли потрібна експертиза.

Ключові слова: трасосубстанції, об'єктивні документи, змішані документи, речові докази, мікрооб'єкти, латентнооб'єкти, антиделіктні сліди, парасліди і квазісліди, Кодекс антикримінального судочинства, криміналістика, наукова школа О. А. Кириченка.

A Novel Doctrine of the Classification of Objective Sources (Trace Substances, Objective Documents) of Anti-Criminal Information

Tuntula O. S.

Abstract. Ukrainian procedural codes still reduce the objective sources of information about offences to the undivided institutions of physical evidence and documents. Reviewing the relevant provisions of the Commercial Procedure Code, the Code of Administrative Procedure, the Code of Ukraine on Administrative Offences, the Civil Procedure Code and Articles 98 and 99 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, Tuntula O. S. argues that Part 1 of Article 99 defines the forms in which evidence is presented rather than documents. The article develops the approaches of Kyrychenko O. A. and Kyrychenko S. A. into a new doctrine of the stepwise substantive classification of objective sources of anti-criminal information. Trace substances are divided into substances and traces, and traces into impressions, diagnostic reflections and situational reflections. Objective documents comprise eleven types, from photo, audio, film and video documents to hologram, electrographic, plastic, electronic and computer documents, polydocuments and future forms; a parallel series is proposed for mixed documents, with the Ukrainian citizen's passport given as a typical mixed polydocument. By procedural features, trace substances are classified as macro-objects, micro-objects (maximicro-, ultramicro- and ultra-objects), para-objects and latent objects, depending on whether magnifying equipment and expert knowledge are required. For a prospective Code of Anti-Criminal Procedure the author proposes matching pro-

cedural names for these sources of evidence. A further classification divides anti-delict traces by their link with the offence into traces of a trace-forming object, traces, para-traces and quasi-traces of the act. The author presents the doctrine as open to scholarly debate and extendable to other types of proceedings. It may help investigators, prosecutors, judges and forensic experts decide when personal examination of an object is sufficient and when a forensic examination is required.

Keywords: trace substances, objective documents, mixed documents, physical evidence, micro-objects, latent objects, anti-delict traces, criminal procedure, forensic science, classification of evidence.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018.

REFERENCES

1. Tuntula O. S. Novitnia doktryna vydovoho podilu obiektyvnykh dzherel (trasosubstantsii, obiektyvnykh dokumentiv) antykryminalnykh vidomostei [A Novel Doctrine of the Classification of Objective Sources (Trace Substances, Objective Documents) of Anti-Criminal Information]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 6 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/848-tuntula-o-s-novitnya-doktrina-vidovogo-podilu-ob-ektivnikh-dzherel-trasosubstantsij-ob-ektivnikh-dokumentiv-antikriminalnikh-vidomostej (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2017. № 6 (17). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2017. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/846-2018-6-17 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2017, № 6 (17) (листопад – грудень 2017 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 40 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua